

22005A0517(01)

L 124/4

SLUŽBENI LIST EUROPSKE UNIJE

17.5.2005.

KONVENCIJA O PRISTUPU INFORMACIJAMA, SUDJELOVANJU JAVNOSTI U ODLUČIVANJU I PRISTUPU PRAVOSUĐU U PITANJIMA OKOLIŠA

Stranke ove Konvencije,

pozivajući se na načelo 1. Stockholmske deklaracije o ljudskom okolišu,

pozivajući se također na načelo 10. Deklaracije o okolišu i razvoju donesene u Riju,

pozivajući se nadalje na odluku Opće skupštine 37/7 o Svjetskoj povelji o prirodi, od 28. listopada 1982. i odluku 45/94 o potrebi osiguranja zdravoga okoliša na dobrobit pojedinaca, od 14. prosinca 1990.,

pozivajući se na Europsku povelju o okolišu i zdravlju usvojenu na Prvoj europskoj konferenciji o okolišu i zdravlju Svjetske zdravstvene organizacije, održanoj u Frankfurtu na Majni, Njemačka, 8. prosinca 1989.,

potvrđujući potrebu zaštite, očuvanja i poboljšanja stanja okoliša te osiguranja održivoga i okolišu prihvatljivog razvoja,

shvaćajući kako je odgovarajuća zaštita okoliša nužna za dobrobit čovjeka i uživanje osnovnih ljudskih prava, uključujući pravo na sam život,

shvaćajući također kako svaka osoba ima pravo živjeti u okolišu pogodnom za njezino zdravlje i dobrobit te je dužna, pojedinačno i zajedno s drugima, štiti i unapređivati okoliš na dobrobit sadašnjih i budućih naraštaja,

smatrajući da građani, kako bi mogli tražiti to pravo i pridržavati se te dužnosti, moraju imati pristup informacijama o okolišu, pravo sudjelovanja u odlučivanju o okolišu i pristup pravosuđu u pitanjima okoliša, priznajući u tom smislu kako građanima u ostvarivanju svojih prava može zatrebati pomoć,

shvaćajući kako olakšavanje pristupa informacijama i sudjelovanje javnosti u odlučivanju u području zaštite okoliša unapređuje kakvoću i provedbu odluka, pridonosi svijesti javnosti o pitanjima okoliša, pruža javnosti mogućnost izražavanja svoje zabrinutosti i omogućuje tijelima vlasti posvećivanje dužne pozornosti toj zabrinutosti,

težeći tome da se ovim putem poveća odgovornost i transparentnost odlučivanja i ojača podrška javnosti odlukama o okolišu,

shvaćajući kako je transparentnost poželjna u svim dijelovima vlasti i pozivajući zakonodavna tijela na primjenu načela ove Konvencije u svom radu,

shvaćajući i kako javnost mora biti upoznata s postupcima za sudjelovanje u odlučivanju o okolišu, imati slobodan pristup tim postupcima i znati se njima koristiti,

shvaćajući također značaj pripadajućih uloga koje pojedinačni građani, nevladine udruge i privatni sektor mogu imati u zaštiti okoliša,

sa željom promicanja odgoja i obrazovanja o okolišu kako bi se poboljšalo razumijevanje okoliša i održivog razvoja i potaknulo opsežno osvješćivanje javnosti i sudjelovanje javnosti u odlukama koje utječu na okoliš i održivi razvoj,

imajući u vidu u tom smislu važnost uporabe sredstava javnoga priopćavanja i elektroničkih ili drugih, budućih oblika komunikacije,

shvaćajući važnost potpunoga uklapanja pitanja zaštite okoliša u odlučivanje na razini vlade te nastavne potrebe vlasti da posjeduju točne, sveobuhvatne i najnovije informacije o okolišu,

priznajući kako tijela vlasti posjeduju informacije o okolišu u interesu javnosti,

zainteresirane za dostupnost sudbenih mehanizama javnosti, uključujući i organizacije, kako bi njihovi zakoniti interesi bili zaštićeni i zakon proveden,

imajući na umu važnost pružanja potrošačima odgovarajućih informacija o proizvodu kako bi bili u stanju obaviješteno odlučivati o odabiru s obzirom na okoliš,

shvaćajući zabrinutost javnosti izazvanu namjernim oslobađanjem genetski izmijenjenih organizama u okoliš i potrebu za pojačanom jasnošću i većim sudjelovanjem javnosti u odlučivanju na ovom području,

uvjerene kako će primjena ove Konvencije pridonijeti jačanju demokracije u regiji Gospodarskog povjerenstva Ujedinjenih naroda za Europu (ECE),

svjesne uloge koju u tom smislu igra ECE i pozivajući se, među ostalim, na Smjernice ECE-a o pristupu informacijama o okolišu i o sudjelovanju javnosti u odlučivanju o okolišu, prihvaćene u Ministarskoj deklaraciji usvojenoj na Trećoj ministarskoj konferenciji „Okoliš za Europu” u Sofiji, Bugarska, 25. listopada 1995.,

vodeći računa o odnosnim odredbama Konvencije o procjeni utjecaja na okoliš u prekograničnom kontekstu, donesene u Espoo u Finskoj, 25. veljače 1991., Konvencije o prekograničnim učincima industrijskih nesreća i Konvencije o zaštiti i uporabi prekograničnih vodotoka i međunarodnih jezera, obiju donesenih u Helsinkiju, 17. ožujka 1992. te drugih regionalnih konvencija,

svjesne kako će usvajanje ove Konvencije pridonijeti daljnjem jačanju procesa „Okoliš za Europu” i rezultatima Četvrte ministarske konferencije u Aarhusu u Danskoj, lipnja 1998.,

SPORAZUMJELE SU SE KAKO SLIJEDI:

Članak 1.

Cilj

Radi doprinosa zaštiti prava svake osobe sadašnjega i budućih naraštaja na život u okolišu pogodnom za njegovo ili njezino zdravlje i dobrobit, svaka će stranka jamčiti pravo pristupa informacijama, sudjelovanja javnosti u odlučivanju o okolišu i pristupa pravosuđu u pitanjima okoliša sukladno odredbama ove Konvencije.

(c) sve ostale fizičke ili pravne osobe koje imaju javne odgovornosti ili dužnosti, ili koje pružaju javne usluge u svezi s okolišem, a pod nadzorom nekog tijela ili osobe iz gornjih podstavaka (a) ili (b) ovoga stavka;

(d) ustanove bilo koje organizacije regionalnih gospodarskih integracija navedene u članku 17. koja je stranka ove Konvencije.

Članak 2.

Definicije

Za potrebe ove Konvencije,

1. „stranka” znači, ako u tekstu nije navedeno drugačije, ugovorna stranka ove Konvencije;

2. „tijelo vlasti” znači:

(a) tijelo državne, regionalne i druge uprave;

(b) fizičke ili pravne osobe koje obnašaju javne administrativne dužnosti prema nacionalnom zakonodavstvu, uključujući posebne dužnosti, djelatnosti ili usluge u vezi s okolišem;

Ove definicije ne obuhvaćaju tijela niti ustanove koja djeluju u sudbenom ili zakonodavnom svojstvu;

3. „informacija o okolišu” znači svaka informacija, u pisanom, vizualnom, slušnom, elektroničkom ili bilo kojem drugom materijalnom obliku u svezi sa:

(a) stanjem sastavnica okoliša, kao što su zrak i atmosfera, voda, tlo, zemlja, krajobraz i prirodni lokaliteti, biološka raznolikost i njezini sastavni dijelovi, uključujući genetski izmijenjene organizme, te uzajamno djelovanje ovih sastavnica;

(b) čimbenicima kao što su tvari, energija, buka i zračenje te djelatnosti ili mjere, uključujući upravne mjere, sporazumi, politika, zakonodavstvo, planovi i programi iz područja zaštite okoliša koji utječu ili bi mogli utjecati na sastavnice okoliša navedene u okviru gornjega

podstavka (a) i analizom isplativosti i drugim gospodarskim analizama i pretpostavkama koje se rabe u odlučivanju o okolišu;

- (c) stanjem ljudskoga zdravlja i sigurnosti, uvjeta ljudskoga života, kulturnih lokaliteta i izgrađenih objekata, u onoj mjeri koliko na njih utječe ili bi moglo utjecati stanje sastavnica okoliša, ili, kroz te sastavnice, čimbenici, djelatnosti ili mjere navedene u podstavku (b) ovoga stavka;

4. „javnost” znači jedna ili više fizičkih ili pravnih osoba te, sukladno domaćem zakonodavstvu odnosno praksi, njihove udruge, organizacije ili skupine;

5. „zainteresirana javnost” znači javnost na koju utječe ili bi moglo utjecati odlučivanje o okolišu, ili koja je za to zainteresirana; za potrebe ove definicije, nevladine organizacije koje rade na promicanju zaštite okoliša i udovoljavaju svim zahtjevima domaćeg zakonodavstva smatrat će se zainteresiranima.

Članak 3.

Opće odredbe

1. Svaka stranka dužna je poduzeti potrebne zakonodavne, pravne i ostale mjere, uključujući mjere za ostvarivanje sukladnosti među odredbama kojima se provode odredbe o informacijama, sudjelovanju javnosti i pristupu pravosuđu sadržane u ovoj Konvenciji, kao i odgovarajuće provedbene mjere kojima će se uspostaviti i održavati razumljiv, otvoren i dosljedan okvir za provođenje odredbi ove Konvencije.

2. Svaka stranka nastojat će osigurati da službenici i tijela vlasti javnosti pomognu i upute je u traženju pristupa informacijama o okolišu, u omogućavanju njezinoga sudjelovanja u odlučivanju i u traženju pristupa pravosuđu u pitanjima okoliša.

3. Svaka stranka dužna je u javnosti promicati odgoj i obrazovanje o okolišu i svijest o okolišu, osobito o tome kako dobiti pristup informacijama o okolišu, sudjelovati u odlučivanju o okolišu i dobiti pristup pravosuđu u pitanjima okoliša.

4. Svaka stranka dužna je osigurati odgovarajuće priznanje i podršku skupinama, udrugama ili organizacijama koje rade na promicanju ciljeva zaštite okoliša te osigurati usklađenost svoga domaćeg pravnog sustava s ovom obvezom.

5. Odredbe ove Konvencije neće utjecati na pravo stranke da zadrži ili uvede mjere kojima se osigurava širi pristup informacijama, opsežnije sudjelovanje javnosti u odlučivanju i širi pristup pravosuđu u pitanjima okoliša nego što se to traži ovom Konvencijom.

6. Ova Konvencija neće zahtijevati nikakvo ukidanje postojećih prava na pristup informacijama, sudjelovanje javnosti u odlučivanju i pristup pravosuđu u pitanjima okoliša.

7. Svaka stranka dužna je promicati primjenu načela ove Konvencije u međunarodnim procesima odlučivanja o okolišu te u okviru međunarodnih organizacija, u pitanjima koja se odnose na okoliš.

8. Svaka stranka dužna je osigurati da osobe koje ostvaruju svoja prava sukladno odredbama ove Konvencije ne budu ni na koji način kažnjene, gonjene ili uznemiravane zbog svoje djelatnosti. Ova odredba ne utječe na ovlasti domaćih sudova u svezi određivanjem razumnih troškova sudskih postupaka.

9. U okviru odnosnih odredbi ove Konvencije, javnost će imati pristup informacijama, mogućnost sudjelovanja u odlučivanju i pristup pravosuđu u pitanjima okoliša bez razlike s obzirom na državljanstvo, nacionalnost ili boravište te, ako se radi o pravnoj osobi, bez razlike s obzirom na mjesto gdje je prijavljena ili radno središte njezinih djelatnosti.

Članak 4.

Pristup informacijama o okolišu

1. Svaka stranka dužna je osigurati da, u ovisnosti od sljedećih stavaka ovoga članka, tijela vlasti kao odgovor na zahtjev za informacijom o okolišu stave takvu informaciju na raspolaganje javnosti, u okviru domaćeg zakonodavstva, uključujući, ako je zatraženo i u ovisnosti od podstavka (b) ovoga stavka, preslike predmetne dokumentacije koja sadrži ili se sastoji od te informacije:

(a) bez obveze navođenja interesa;

(b) u traženom obliku, osim ako

(i) tijelo vlasti smatra razumnim staviti je na raspolaganje u nekom drugom obliku, u kojem slučaju treba navesti razloge za stavljanje informacije na raspolaganje u tom obliku; ili

(ii) informacija već stoji na raspolaganju javnosti u drugom obliku.

2. Informaciju o okolišu navedenu u stavku 1. ovoga članka treba staviti na raspolaganje što je moguće prije, a najkasnije mjesec dana po podnošenju zahtjeva, osim ukoliko obujam i složenost informacije opravdavaju produljenje ovog roka na najdulje dva mjeseca nakon zahtjeva. Podnositelj zahtjeva mora biti izviješten o svakom produljenju i o razlozima koji ga opravdavaju.

3. Zahtjev za informacijom o okolišu može biti odbijen:

(a) ako tijelo vlasti kojemu je zahtjev upućen ne raspolaže traženom informacijom o okolišu;

- (b) ako je zahtjev očito nerazuman ili oblikovan na suviše općenit način; ili
- (c) ako se zahtjev odnosi na materijal koji je pred dovršenjem ili se odnosi na unutarnju komunikaciju među tijelima vlasti kod čega je takvo odbijanje predviđeno domaćim zakonodavstvom ili uobičajenom praksom, vodeći računa o javnom interesu kojemu otkrivanje informacije služi.

4. Zahtjev za informacijom o okolišu može biti odbijen ako bi njezino otkrivanje nepovoljno utjecalo na:

- (a) povjerljivost postupka tijela vlasti, ako je takva povjerljivost predviđena domaćim zakonodavstvom;
- (b) međunarodne odnose, državnu obranu ili javnu sigurnost;
- (c) pravosudni postupak, mogućnost da se određenoj osobi osigura pravično suđenje, ili sposobnost tijela vlasti za provođenje kaznene ili stegovne istrage;
- (d) povjerljivost poslovne i industrijske informacije, tamo gdje je ta povjerljivost zaštićena zakonom kako bi se zaštitio zakonski gospodarski interes. Međutim, informacije o emisijama važne za zaštitu okoliša trebaju biti otkrivene;
- (e) pravo intelektualnog vlasništva;
- (f) povjerljivost osobnih podataka i/ili dosjea koji se odnose na neku fizičku osobu ako ta osoba nije dopustila da se takva informacija otkrije javnosti, ako je takva mogućnost predviđena domaćim zakonodavstvom;
- (g) interese treće strane koja je pružila traženu informaciju, a da ta strana nije ili se ne može staviti pod zakonsku obvezu da to učini te ako ta strana nije suglasna s objavljivanjem materijala; ili
- (h) okoliš na koji se informacija odnosi, kao što su uzgajališta ili rijetke vrste.

Gore navedene razloge za odbijanje treba tumačiti na ograničavajući način, vodeći računa o javnom interesu kojem otkrivanje služi i vodeći računa o tome odnosi li se tražena informacija na emisije u okoliš.

5. Kada tijelo vlasti ne posjeduje traženu informaciju o okolišu, ono treba što je moguće prije obavijestiti podnositelja zahtjeva o tijelu vlasti za koje smatra da mu se može obratiti sa zahtjevom za željenom informacijom, ili tom tijelu vlasti proslijediti zahtjev i u skladu s time obavijestiti podnositelja zahtjeva.

6. Svaka stranka treba osigurati da, ukoliko se informacija izuzeta iz otkrivanja prema stavcima 3(c) i 4. ovoga članka može izdvojiti bez utjecaja na povjerljivost izuzete informacije, tijelo vlasti stavi na raspolaganje ostatak zatražene informacije o okolišu.

7. Zahtjev mora biti odbijen u pisanom obliku ako je bio u pisanom obliku podnijet, ili ako to podnositelj zahtjeva. U negativnom odgovoru treba navesti razloge za odbijanje i pružiti informaciju o pristupu postupku ocjenjivanja koji je predviđen prema članku 9. Negativni odgovor treba dati što je moguće prije, a najkasnije u roku od mjesec dana, ako složenost informacije ne opravdava produljenje ovoga roka na najdulje dva mjeseca od zahtjeva. Podnositelj zahtjeva treba biti obaviješten o svakom produljenju i o razlozima koji ga opravdavaju.

8. Svaka stranka može dopustiti svojim tijelima vlasti utvrđivanje pristojbe za pružanje informacije, ali ta pristojba ne smije prelaziti razuman iznos. Tijelo vlasti koje namjerava zatražiti naknadu za pružanje informacije treba podnositelju zahtjeva staviti na raspolaganje popis pristojbi koje može zahtijevati, navodeći okolnosti u kojima ih može zahtijevati ili ih se odreći te slučajeve u kojima se pružanje informacije uvjetuje plaćanjem takve pristojbe unaprijed.

Članak 5.

Prikupljanje i razdioba informacija o okolišu

1. Svaka stranka dužna je osigurati sljedeće:

- (a) da tijela vlasti posjeduju i dopunjuju informacije o okolišu koje su značajne za njihov rad;
- (b) uspostavljeni obvezni sustavi koji će osiguravati odgovarajući dotok informacija tijelima vlasti u svezi s predloženim i postojećim djelatnostima koje mogu znatno utjecati na okoliš;
- (c) da u slučaju bilo kakve neposredne prijetnje ljudskom zdravlju ili okolišu, bez obzira je li uzrokovana ljudskim djelovanjem ili prirodnim silama, sve informacije koje javnosti mogu omogućiti poduzimanje odgovarajućih koraka za sprječavanje ili ublažavanje štete koja proizlazi iz te opasnosti, a koje to tijelo vlasti posjeduje, trebaju odmah i bez odlaganja biti upućene svim dijelovima javnosti koji mogu biti pogođeni.

2. Svaka stranka dužna je, u okviru domaćeg zakonodavstva, osigurati jasnost načina na koji tijela vlasti stavljaju informacije o okolišu na raspolaganje javnosti i stvarnu dostupnost informacija o okolišu, između ostalog:

- (a) kroz pružanje javnosti dovoljnih informacija o vrsti i opsegu informacija o okolišu koje posjeduju dotična tijela vlasti, o temeljnim odredbama i uvjetima pod kojima te informacije postaju raspoložive i dostupne te o postupku kojim se do njih može doći;

- (b) kroz sklapanje i održavanje praktičnih dogovora, kao što su:
- i. javno dostupni popisi, katastri ili dosjei;
 - ii. zahtjevi da državni dužnosnici i službenici podrže javnost u traženju pristupa informacijama prema ovoj Konvenciji; i
 - iii. utvrđivanje tijela za vezu;
- (c) kroz omogućavanje besplatnoga pristupa informacijama o okolišu koje su sadržane u popisima, katastrima ili dosjeima navedenima u podstavku (b) (i) ovoga stavka.

3. Svaka stranka dužna je osigurati progresivni pristup informacijama o okolišu kroz elektroničke baze podataka koje su lako dostupne javnosti putem javnih telekomunikacijskih mreža. Informacije dostupne u ovom obliku trebaju obuhvaćati:

- (a) izvješća o stanju okoliša, kako navodi stavak 4. ovoga članka;
- (b) zakonske tekstove o okolišu ili s njim u svezi;
- (c) gdje je to prikladno, politiku, planove i programe o okolišu ili s njim u svezi te sporazume o okolišu; i
- (d) ostale informacije u mjeri u kojoj bi dostupnost tih informacija u tom obliku mogla olakšati primjenu domaćeg zakonodavstva o provedbi ove Konvencije, pod uvjetom da su te informacije već na raspolaganju u elektronskom obliku.

4. Svaka stranka dužna je, u redovitim vremenskim razmacima koji nisu dulji od tri ili četiri godine, objavljivati i razasijati nacionalno izvješće o stanju okoliša, uključujući informacije o kakvoći okoliša i informacije o pritiscima na okoliš.

5. Svaka stranka dužna je, u okviru svojeg zakonodavstva poduzeti mjere u svrhu razdiobe, među ostalim:

- (a) zakonodavnih i političkih dokumenata kao što su dokumenti o strategijama, politici, programima i planovima djelovanja za okoliš te izvješća o napredovanju u njihovoj provedbi, koji se izražuju na raznim razinama vlasti; i
- (b) međunarodnih ugovora, konvencija i sporazuma o pitanjima okoliša;
- (c) ostalih značajnih međunarodnih dokumenata o problemima okoliša, gdje je to prikladno.

6. Svaka stranka dužna je poticati čimbenike čije djelatnosti imaju značajan utjecaj na okoliš na redovito obavješćivanje javnosti o utjecaju njihovih djelatnosti i proizvoda na okoliš, gdje je to prikladno u okviru dobrovoljnih sustava označavanja znakom zaštite okoliša ili programa nezavisnog ekocjenjivanja, ili na drugi način.

7. Svaka stranka dužna je:

- (a) objavljivati činjenice i raščlambe činjenica koje smatra mjerodavnim i važnim za izradu temeljnih prijedloga politike okoliša;
- (b) objavljivati, ili na drugi način činiti dostupnim, raspoloživi materijal o suradnji s javnošću u pitanjima obuhvaćenima ovom Konvencijom; i
- (c) na odgovarajući način osiguravati informacije o obavljanju javnih uloga ili pružanju javnih usluga u svezi okoliša od strane vlasti na svim razinama.

8. Svaka stranka dužna je izraditi mehanizme kojima je cilj osigurati stavljanje javnosti na raspolaganje dovoljne količine informacija o proizvodima, na način koji potrošačima omogućuje obaviješteni odabir s obzirom na okoliš.

9. Vodeći računa o međunarodnim procesima gdje god je to prikladno, svaka stranka dužna je progresivno izgrađivati jedinstveni nacionalni sustav popisa ili katastarsa onečišćenja na temelju strukturirane, računalne i javno dostupne baze podataka oblikovane putem standardnih oblika izvješćivanja. Takav sustav može obuhvaćati ulazne podatke, ispuštanje i prijenos određenog niza tvari i proizvoda, uključujući uporabu vode, energije i izvora, iz određenoga kruga djelatnosti u medije okoliša te prerade na licu mjesta i na drugom mjestu, kao i odlagališta.

10. Ništa iz ovoga članka ne može utjecati na pravo stranaka na odbijanje otkrivanja određene informacije o okolišu u skladu s člankom 4. stavcima 3. i 4.

Članak 6.

Sudjelovanje javnosti u odlučivanju o određenim djelatnostima

1. Svaka je stranka:

- (a) dužna primjenjivati odredbe ovoga članka koje se odnose na odluke o tome treba li dopustiti predložene djelatnosti navedene u dodatku I.;
- (b) sukladno svojem domaćem zakonodavstvu, dužna također primjenjivati ovaj članak na odluke o predloženim djelatnostima izvan opsega Dodatka I., a koje mogu imati značajne učinke na okoliš. U tu svrhu, stranke su dužne utvrditi podliježe li takva predložena djelatnost ovim odredbama;
- (c) slobodna, ukoliko to dopušta domaće zakonodavstvo, od slučaja do slučaja odlučiti ne primijeniti odredbe ovoga članka na predložene djelatnosti za potrebe nacionalne obrane, ukoliko predmetna stranka drži kako bi takva primjena mogla imati nepovoljan učinak na rečene potrebe.

2. Zainteresirana javnost mora rano tijekom postupka odlučivanja o okolišu, bilo putem javne obavijesti ili pojedinačno, kako je prikladno, te na odgovarajući, pravodoban i djelotvoran način biti obaviještena, među ostalim, o:

- (a) predloženoj djelatnosti i primjeni o kojoj će se odluka donijeti;
- (b) prirodi moguće odluke ili nacrtu odluke;
- (c) tijelu vlasti nadležnom za donošenje odluke;
- (d) planiranom postupku, uključujući, ako i kada informacija može biti pružena:
 - i. početak postupka;
 - ii. mogućnosti sudjelovanja javnosti;
 - iii. mjesto i vrijeme svake planirane javne rasprave;
 - iv. obavijest o tijelu vlasti od kojeg se može dobiti dotična informacija i kamo je dotična informacija pohranjena kako bi je javnost ispitala;
 - v. obavijest o nadležnom tijelu vlasti ili bilo kojem drugom službenom tijelu kojemu se mogu uputiti primjedbe ili pitanja te o vremenu predviđenom za dostavljanje primjedbi ili pitanja; i
 - vi. obavijest o tome koja informacija o okolišu važna za predloženu djelatnost stoji na raspolaganju,
- (e) činjenici da djelatnost podliježe postupku domaće ili prekogranične procjene utjecaja na okoliš.

3. Postupci sudjelovanja javnosti trebaju obuhvatiti razumne vremenske rokove za različite stadije, koji će osigurati dovoljno vremena za obavješćivanje javnosti u skladu sa stavkom 2. i kako bi se javnost pripremila i djelotvorno sudjelovala prilikom odlučivanja o okolišu.

4. Svaka stranka dužna je osigurati rano sudjelovanje javnosti kada su sve mogućnosti otvorene i kada se može osigurati djelotvorno sudjelovanje javnosti.

5. Svaka stranka treba, gdje je to prikladno, poticati moguće podnositelje zahtjeva na određivanje zainteresirane javnosti, na otpočinjanje razgovora i na pružanje informacija koje se odnose na ciljeve njihovoga zahtjeva prije nego zatraže dopuštenje.

6. Svaka stranka dužna je od nadležnih tijela zatražiti osiguranje pristupa zainteresiranoj javnosti u cilju ispitivanja, na njezin zahtjev ukoliko tako propisuje domaće zakonodavstvo, besplatno i odmah čim na raspolaganju budu sve informacije važne za odlučivanje, kako je navedeno u ovom članku, i koje su na raspolaganju za vrijeme postupka sudjelovanja javnosti, bez utjecaja na pravo stranaka da odbiju otkriti određene informacije u skladu sa člankom 4. stavcima 3. i 4. Važne će informacije uključivati najmanje, bez utjecaja na odredbe članka 4.,:

- (a) opis lokacije i fizičkih i tehničkih značajki predložene djelatnosti, uključujući procjenu očekivanih ostataka i emisija,
- (b) opis značajnijih učinaka predložene djelatnosti na okoliš,
- (c) opis predviđenih mjera za sprječavanje i/ili smanjivanje učinaka, uključujući emisije,
- (d) netehnički sažetak gore navedenih stavaka,
- (e) kratak pregled glavnih mogućnosti koje je podnositelj razmotrio, i
- (f) sukladno domaćem zakonodavstvu, glavna izvješća i preporuke predane tijelu vlasti u vrijeme kada zainteresirana javnost ima biti obaviještena u skladu sa stavkom 2. ovoga članka.

7. Postupci sudjelovanja javnosti moraju javnosti pružiti mogućnost dostave pisanim putem, ili, kako je prikladno, prigodom javne rasprave ili upita podnositelja, sve primjedbe, informacije, analize ili mišljenja koje smatra važnima za predloženu djelatnost.

8. Svaka stranka dužna se pobrinuti da odluka uzima u obzir ishod sudjelovanja javnosti.

9. Svaka stranka dužna se pobrinuti za neposredno obavješćivanje javnosti o odluci, čim tijelo vlasti odluku donese, u skladu s odgovarajućim postupcima. Svaka stranka treba javnosti učiniti dostupnim tekst odluke, zajedno s razlozima i promišljanjima na kojima se odluka temelji.

10. Kada tijelo vlasti razmatra ili dopunjuje radne uvjete djelatnosti navedene u stavku 1., svaka stranka dužna je osigurati primjenu odredbi stavaka 2. do 9. ovoga članka *mutatis mutandis* i gdje je to prikladno.

11. Svaka stranka dužna je, u okviru svojega domaćeg zakonodavstva, koliko je to prikladno i izvedivo, primjenjivati odredbe ovoga članka na odluke o tome treba li dopustiti namjerno oslobađanje genetski izmijenjenih organizama u okoliš.

Članak 7.

Sudjelovanje javnosti u svezi s planovima, programima i politikama koje se odnose na okoliš

Svaka stranka dužna je na odgovarajući praktičan i/ili drugi način osigurati sudjelovanje javnosti za vrijeme izrade planova i programa koji se odnose na okoliš, unutar jasnoga i pravičnog okvira, pruživši javnosti potrebne informacije. U tom okviru treba primjenjivati članak 6., stavke 3., 4. i 8. Nadležno tijelo vlasti utvrdit će koja javnost može sudjelovati, vodeći računa o

ciljevima ove Konvencije. U mjeri u kojoj je to prikladno, svaka će stranka nastojati pružiti mogućnosti sudjelovanja javnosti u izradi politika koje se odnose na okoliš.

Članak 8.

Sudjelovanje javnosti tijekom izradbe provedbenih propisa i/ili općeprimjenjivih pravno obvezujućih normativnih instrumenata

Svaka stranka nastojat će promicati djelotvorno sudjelovanje javnosti u odgovarajućem stadiju i, dok su mogućnosti još otvorene, dok tijela vlasti izrađuju provedbene propise i ostala općeprimjenjiva pravnoobvezujuća pravila koja bi mogla imati značajan utjecaj na okoliš. U tu svrhu treba poduzeti sljedeće korake:

- (a) utvrditi vremenske okvire dovoljne za djelotvorno sudjelovanje;
- (b) objaviti nacрте pravila ili ih staviti na raspolaganje javnosti na neki drugi način; i
- (c) javnosti pružiti mogućnost davanja primjedbi izravno ili putem predstavničkih savjetodavnih tijela.

Ishod sudjelovanja javnosti treba uzeti u obzir u najvećoj mogućoj mjeri.

Članak 9.

PRISTUP PRAVOSUĐU

1. U okviru svojeg domaćeg zakonodavstva svaka je stranka dužna osigurati da svaka osoba koja smatra kako je njegov ili njezin zahtjev za informacijom prema članku 4. zanemaren, nepravilno odbijen, bilo djelomično ili u cijelosti, kako je na njega odgovoreno na neodgovarajući način ili kako se s njime nije postupalo sukladno odredbama toga članka, ima pristup postupku ocjene pred sudom ili nekim drugim neovisnim i nepristranim zakonski utemeljenim tijelom.

U okolnostima u kojima stranka omogućuje sudsku ocjenu, dužna je toj osobi također osigurati dostupnost zakonom utvrđenog brzog, besplatnog ili jeftinog postupka razmatranja od strane tijela vlasti, ili ocjene od strane nekog neovisnog i nepristranog tijela osim suda.

Konačna odluka prema ovom stavku 1. bit će obvezujuća za tijelo vlasti koje posjeduje informaciju. Razloge treba navesti pisanim putem, barem tamo gdje je pristup informacijama odbijen prema ovom stavku.

2. U okviru svojeg domaćeg zakonodavstva, svaka je stranka dužna osigurati da pripadnici zainteresirane javnosti

- (a) koji imaju dovoljan interes

ili, kao druga mogućnost,

- (b) koji dokažu povredu prava, tamo gdje to upravnom postupno pravo stranke zahtijeva kao preduvjet, imaju pristup postupku ocjene pred sudom i/ili nekim drugim zakonski utemeljenim neovisnim i nepristranim tijelom, kako bi osporili materijalnu i proceduralnu zakonitost neke odluke, čina ili propusta u ovisnosti od odredbi iz članka 6. i, tamo gdje je to predviđeno domaćim zakonodavstvom i bez utjecaja na stavak 3. ovoga članka, drugih odgovarajućih odredbi ove Konvencije.

Ono što predstavlja dovoljan interes i povredu prava bit će utvrđeno u skladu sa zahtjevima domaćeg zakonodavstva i dosljedno cilju osiguranja zainteresiranoj javnosti širokog pristupa pravosuđu u okvirima ove Konvencije. U tu će se svrhu interes svake nevladine udruge koja ispunjava uvjete navedene u članku 2. stavku 5. smatrati dovoljnim u smislu gornjeg podstavka (a). Također će se smatrati kako takve udruge imaju prava koja se mogu povrijediti u smislu gornjeg podstavka (b).

Odredbe ovoga stavka 2. neće isključiti mogućnost prethodnog razmatranja pred nekim administrativnim tijelom i neće utjecati na uvjet potrebnog iscrpljenja svih postupaka administrativne ocjene prije upućivanja na postupak sudske ocjene, ako takav uvjet u domaćem zakonodavstvu postoji.

3. Osim i bez obzira na postupke ocjene navedene u stavcima 1. i 2. ovoga članka, svaka je stranka dužna osigurati pripadnicima javnosti, koji udovoljavaju mjerilima, ako ih ima, utvrđenima domaćim zakonodavstvom, pristup administrativnim ili sudbenim postupcima kojima se osporavaju činjenja i nečinjenja privatnih osoba i tijela vlasti koji su u suprotnosti s odredbama domaćeg zakonodavstva koje se odnose na okoliš.

4. Pored stavka 1. i bez utjecaja na njega, postupci navedeni u stavcima 1., 2. i 3. ovoga članka imaju osigurati odgovarajuće i djelotvorne pravne lijekove, uključujući sudsku zabranu gdje je to prikladno, trebaju biti pravični, jednakopravni, pravodobni i ne toliko skupi da bi se time sprječavalo njihovo provođenje. Odluke prema ovom članku treba donijeti ili zabilježiti u pisanom obliku. Odluke sudova, a gdje god je to moguće, drugih tijela, moraju biti dostupne javnosti.

5. Kako bi poboljšala djelotvornost odredbi ovoga članka, svaka stranka treba osigurati obaviještenost javnosti o pristupu postupcima administrativne i sudske ocjene i dužna je razmotriti mogućnost uspostavljanja odgovarajućih pomoćnih mehanizama za uklanjanje ili smanjivanje novčanih i drugih prepreka pristupu pravosuđu.

Članak 10.**Sastanak stranaka**

1. Prvi sastanak stranaka treba sazvati najkasnije godinu dana po datumu stupanja ove Konvencije na snagu. Nakon toga će se redoviti sastanci stranaka održavati najmanje svake dvije godine, ako stranke ne odluče drugačije, ili na pisani zahtjev neke stranke, pod uvjetom da, u roku od šest mjeseci nakon što izvršni tajnik Gospodarskog povjerenstva za Europu proslijedi zahtjev svim strankama, dotični zahtjev dobije podršku najmanje jedne trećine Stranaka.

2. Stranke će na svojim sastancima stalno ocjenjivati provedbu ove Konvencije na temelju redovnih izvješća stranaka te će, imajući u vidu tu svrhu:

- (a) ocjenjivati mjere te zakonski i metodološki pogled na pristup informacijama, sudjelovanje javnosti u odlučivanju i pristup pravosuđu u pitanjima okoliša, s ciljem njihovog daljnjeg poboljšanja;
- (b) razmjenjivati informacije o iskustvima stečenima u zaključivanju i primjeni dvostranih i višestranih ugovora ili drugih sporazuma koji su važni za ciljeve ove Konvencije i čije su stranke jedna ili više stranaka ove Konvencije;
- (c) gdje god je to prikladno, tražiti usluge odgovarajućih tijela GPE kao i drugih nadležnih međunarodnih tijela i određenih odbora sa svih aspekata koji se odnose na ostvarenje ciljeva ove Konvencije;
- (d) utemeljiti svako pomoćno tijelo koje budu smatrale potrebnim;
- (e) sastavljati protokole uz ovu Konvenciju gdje to bude prikladno;
- (f) razmatrati i usvajati prijedloge za izmjene i dopune ove Konvencije u skladu s odredbama članka 14.;
- (g) razmatrati i poduzimati sve dodatne radnje koje mogu biti potrebne za ostvarenje ciljeva ove Konvencije;
- (h) na svom prvom sastanku razmotriti i konsenzusom usvojiti, poslovnik za svoje sastanke i sastanke pomoćnih tijela;
- (i) na svom prvom sastanku dati pregled iskustava u primjeni odredbi članka 5. stavka 9., i razmotriti mjere potrebne za daljnji razvoj sustava koji je naveden u toj odredbi, vodeći računa o međunarodnim procesima i razvoju, uključujući izradbu odgovarajućeg instrumenta koji se odnosi na katastrofe ili popise oslobođanja i prijenosa onečišćenja koji bi se mogao dodati ovoj Konvenciji.

3. Na sastanku stranaka mogu se, prema potrebi, konsenzusom utvrditi financijska pravila.

4. Ujedinjeni narodi, njihove specijalizirane ustanove i Međunarodna agencija za atomsku energiju, kao i svaka država ili regionalna organizacija gospodarske integracije koja na temelju članka 17. ima pravo potpisati ovu Konvenciju, a da nije stranka ove Konvencije te sve međuvladine organizacije osposobljene za područja na koja se ova Konvencije odnosi, imat će pravo sudjelovati na sastancima kao promatrači.

5. Svaka nevladina udruga osposobljena na području na koje se ova Konvencija odnosi, a koja je izvijestila Izvršnoga tajnika Gospodarskog povjerenstva za Europu o svojoj želji imenovanja predstavnika na sastanku stranaka, imat će pravo sudjelovanja kao promatrač ako najmanje jedna trećina stranaka nazočnih sastanku ne stavi primjedbu.

6. Za potrebe stavaka 4. i 5. ovoga članka, poslovníkom navedenim u stavku 2. (h) ovoga članka utvrdit će se praktične mjere za postupak dopuštanja sudjelovanja i ostali potrebni uvjeti.

Članak 11.**Pravo glasovanja**

1. Osim kako je predviđeno u stavku 2. ovoga članka, svaka stranka ove Konvencije imat će jedan glas.

2. Regionalne organizacije gospodarske integracije će u pitanjima iz svoje nadležnosti iskoristiti svoje pravo glasovanja onim brojem glasova koji odgovara broju njihovih zemalja članica koje su stranke ove Konvencije. Te organizacije ne mogu iskoristiti svoje pravo glasovanja ako su njihove zemlje članice iskoristile svoje i obrnuto.

Članak 12.**Tajništvo**

Izvršni tajnik Gospodarskog povjerenstva za Europu obavljat će sljedeće dužnosti tajništva:

- (a) sazivanje i pripremanja sastanaka stranaka;
- (b) dostavljanje izvješća i drugih zaprimljenih informacija strankama, u skladu s odredbama ove Konvencije; i
- (c) sve druge dužnosti koje mogu odrediti stranke.

Članak 13.

Dodaci

Dodaci ovoj Konvenciji predstavljat će njezin sastavni dio.

Članak 14.

Izmjene i dopune konvencije

1. Svaka stranka može predlagati izmjene i dopune ove Konvencije.

2. Tekst svake predložene izmjene i dopune ove Konvencije mora biti u pisanom obliku dostavljen izvršnom tajniku Gospodarskog povjerenstva za Europu, koji je dužan obavijestiti o njemu sve stranke najmanje devedeset dana prije sastanka stranaka na kojem će se predložiti njegovo usvajanje.

3. Stranke su dužne uložiti sve napore kako bi se sporazum o svakoj predloženoj izmjeni i dopuni ove Konvencije postigao konsenzusom. Ako se iscrpe sva nastojanja za konsenzusom, a dogovor se ne postigne, izmjene i dopune će se kao posljednjim sredstvom usvojiti većinom od tri četvrtine glasova stranaka koje su nazočne i glasuju na sastanku.

4. Izmjene i dopune ove Konvencije usvojene u skladu sa stavkom 3. ovoga članka depozitar je dužan dostaviti svim strankama na ratifikaciju, odobrenje ili prihvata. Za stranke koje su ratificirale, odobrile ili prihvatile izmjene i dopune ove Konvencije koje se ne odnose na dodatak, stupaju na snagu devedesetoga dana nakon što depozitar od najmanje tri četvrtine stranaka koje su ih ratificirale, odobrile ili prihvatile zaprimi obavijest o njihovoj ratifikaciji, odobrenju ili prihvatu. Nakon toga one za sve ostale stranke stupaju na snagu devedesetoga dana nakon što dotična stranka položi svoju ispravu o ratifikaciji, odobrenju ili prihvatu izmjena i dopuna.

5. Svaka stranka koja ne može odobriti izmjenu i dopunu nekom dodatku ove Konvencije dužna je o tome pisano obavijestiti depozitara u roku od dvanaest mjeseci od datuma obavijesti o usvajanju. Depozitar je o primitku takve obavijesti dužan odmah obavijestiti sve stranke. Bilo koja stranka može u svako doba zamijeniti prethodnu obavijest prihvatom te će, nakon polaganja isprave o prihvatu kod depozitara, izmjene i dopune toga dodatka stupiti na snagu za tu stranku.

6. Po isteku dvanaest mjeseci od datuma obavijesti depozitara navedene u stavku 4. ovoga članka, izmjena i dopuna dodatka stupa na snagu za one stranke koje depozitaru nisu poslale obavijest u skladu s odredbama stavka 5. ovoga članka, pod uvjetom da najmanje trećina stranaka nije poslala takvu obavijest.

7. Za potrebe ovoga članka, „stranke koje su nazočne i glasuju” označava stranke koje su nazočne i koje daju svoj potvrdni ili niječni glas.

Članak 15.

Pridržavanje

Stranke će na svom sastanku stranke konsenzusom uspostaviti fakultativna rješenja, nesuprotstavljena, izvansudske i savjetodavne naravi za ocjenjivanje pridržavanja odredbi ove Konvencije. Ova rješenja omogućit će odgovarajuću uključenost javnosti, a mogu obuhvatiti i mogućnost razmatranja priopćenja pripadnika javnosti o pitanjima koja se odnose na ovu Konvenciju.

Članak 16.

Rješavanje sporova

1. Ukoliko između dvije ili više stranaka dođe do spora u vezi s tumačenjem ili primjenom ove Konvencije, one su dužne rješenje potražiti u pregovorima ili nekom drugom načinu rješavanja sporova koji je prihvatljiv strankama u sporu.

2. Prigodom potpisivanja, ratifikacije, prihvata, odobrenja ili pristupa ovoj Konvenciji, ili u bilo koje vrijeme nakon toga, svaka stranka može pisanim putem izjaviti depozitaru da, u slučaju spora koji se ne riješi u skladu sa stavkom 1. ovoga članka, prihvaća jedno ili oba sljedeća sredstva za rješavanje sporova kao obvezatna u odnosu na svaku stranku koja je preuzela istu obvezu:

- (a) upućivanje spora Međunarodnom sudu;
- (b) arbitražu sukladno postupku utvrđenom u dodatku II.

3. Ukoliko su strane u sporu prihvatile oba načina rješavanja sporova navedena u stavku 2. ovoga članka, spor se može uputiti samo Međunarodnom sudu, ako strane ne dogovore drugačije.

Članak 17.

Potpisivanje

Ova Konvencija bit će otvorena za potpisivanje u Aarhusu (Danska) 25. lipnja 1998., a nakon toga u sjedištu Ujedinjenih naroda u New Yorku do 21. prosinca 1998., državama članicama Gospodarskog povjerenstva za Europu, kao i državama koje imaju savjetodavni status pri Gospodarskom povjerenstvu za Europu sukladno stavcima 8. i 11. Odluke 36(IV) Gospodarskog i društvenog vijeća od 28. ožujka 1947., te organizacijama regionalnih gospodarskih integracija ustanovljenih od suverenih država članica Gospodarskog povjerenstva za Europu na koju su njezine države članice prenijele nadležnost u pitanjima koje uređuje ova Konvencija, uključujući ovlaštenje za sklapanje ugovora u svezi s tim pitanjima.

Članak 18.**Depozitar**

Glavni tajnik Ujedinjenih naroda djelovat će kao depozitar ove Konvencije.

Članak 19.**Ratifikacija, prihvata, odobrenje i pristup**

1. Ova Konvencija podliježe ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju država potpisnica i regionalnih organizacija gospodarske integracije.

2. Ova Konvencija bit će otvorena za pristup državama i organizacijama navedenima u članku 17. počevši od 22. prosinca 1998.

3. Svaka druga država koja nije navedena u stavku 2. ovoga članka, a koja je članica Ujedinjenih naroda, može pristupiti Konvenciji uz suglasnost dobivenu na sastanku stranaka.

4. Svaka organizacija navedena u članku 17. koja postane strankom ove Konvencije, a da niti jedna od njezinih država članica nije stranka, treba poštovati sve obveze iz ove Konvencije. U slučaju takvih organizacija, kod kojih su jedna ili više država članice stranke ove Konvencije, ta organizacija i njezine države članice trebaju odlučiti o svojim odnosnim odgovornostima u ispunjavanju obveza prema ovoj Konvenciji. U tom slučaju organizacija i njezine države članice neće imati pravo istodobno koristiti svoja prava prema ovoj Konvenciji.

5. U svojim ispravama o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu regionalne organizacije gospodarske integracije spomenute u članku 17. trebaju navesti opseg svojih ovlaštenja u odnosu na pitanja koja se uređuju ovom Konvencijom. Te organizacije su također dužne obavijestiti depozitara o svakoj bitnoj promjeni opsega njihovih ovlaštenja.

Članak 20.**Stupanje na snagu**

1. Ova Konvencija stupa na snagu devedesetoga dana od datuma polaganja šesnaeste isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu.

2. Za potrebe stavka 1. ovoga članka niti jedna isprava koju položi neka regionalna organizacija gospodarske integracije neće se računati kao dodatna pored one koju su položile države članice te organizacije.

3. Za svaku državu ili organizaciju navedenu u članku 17. koja ratificira, prihvati ili odobri ovu Konvenciju ili joj pristupi po polaganju šesnaeste isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu, ova Konvencija stupa na snagu devedesetoga dana od datuma kada ta država ili organizacija položi svoju ispravu o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu.

Članak 21.**Istupanje**

U bilo koje vrijeme nakon isteka tri godine od datuma stupanja ove Konvencije na snagu za određenu stranku, ta stranka može istupiti iz Konvencije putem pisanoga očitovanja depozitaru. Svako takvo istupanje stupa na snagu devedesetoga dana od datuma kada ga depozitar primi.

Članak 22.**Izvorni tekstovi**

Izvornik ove Konvencije, čiji su engleski, francuski i ruski tekst jednako vjerodostojni, bit će položen kod glavnog tajnika Ujedinjenih naroda.

U POTVRDU GORE NAVEDENOGA niže potpisani, propisno ovlašteni, potpisali su ovu Konvenciju.

SASTAVLJENO u Aarhusu (Danska), dvadeset petog dana mjeseca lipnja, tisuću devet stotina devedeset i osme.

DODATAK I.

POPIS DJELATNOSTI NAVEDENIH U ČLANKU 6. STAVKU 1(a)

1. Energetika:

- rafinerije mineralnih ulja i plina,
- postrojenja za plinifikaciju i ukapljivanje,
- termoelektrane i ostala postrojenja za izgaranje s toplinskim unosom od 50 ili više MW,
- koksne peći,
- nuklearne elektrane i drugi nuklearni reaktori uključujući demontažu ili zatvaranje takvih elektrana ili reaktora ⁽¹⁾ (osim istraživačkih postrojenja za proizvodnju i pretvaranje fisijskog materijala i materijala pogodnog za primjenu u regenerativnim reaktorima čija najveća snaga ne prelazi 1 kW neprekidnoga toplinskog opterećenja),
- postrojenja za preradu ozračenog nuklearnoga goriva,
- postrojenja projektirana:
 - za proizvodnju ili obogaćivanje nuklearnoga goriva,
 - za preradu ozračenog nuklearnoga goriva ili visoko radioaktivnog otpada,
 - za krajnje odlaganje ozračenog nuklearnoga goriva,
 - isključivo za krajnje odlaganje radioaktivnog otpada,
 - isključivo za skladištenje (planirano na dulje od 10 godina) ozračenog nuklearnoga goriva ili radioaktivnog otpada na mjestima izvan mjesta proizvodnje.

2. Proizvodnja i prerada metala:

- postrojenja za pečenje ili sinteriranje rudače (uključujući sulfidnu rudaču),
- postrojenja za proizvodnju sirovoga željeza ili čelika (primarno ili sekundarno taljenje) uključujući neprekidno lijevanje, kapaciteta preko 2,5 tone na sat,
- postrojenja za preradu nebojenih metala:
 - i. postrojenja za vruće valjanje, kapaciteta preko 20 tona sirovog čelika na sat,
 - ii. kovačnice s čekićima čija energija prelazi 50 kJ po čekiću, a uporabljena snaga toplinskog izgaranja je veća od 20 MW,
 - iii. nanošenje zaštitne prevlake od taljenoga metala, kapaciteta preko 2 tone sirovoga čelika na sat,

⁽¹⁾ Nuklearne elektrane i drugi nuklearni reaktori prestaju biti takvim postrojenjima kad se cjelokupno nuklearno gorivo i drugi elementi kontaminirani radijacijom trajno odstrane s područja postrojenja.

- ljevaonice nebojenih metala s proizvodnim kapacitetom preko 20 tona na dan,
 - postrojenja:
 - i. za proizvodnju neprerađenih obojenih metala iz ruda metala, koncentrata ili sekundarnih sirovina putem metalurškog, kemijskog ili elektrolitskog procesa,
 - ii. za topljenje, kao i legiranje obojenih metala, uključujući obnovljene proizvode (rafiniranje, lijevanje itd.), kapaciteta preko 4 tone na dan za olovo i kadmij, ili 20 tona na dan za sve druge metale;
 - postrojenja za površinsku obradu metala i plastičnih materijala, u kojima se koristi elektrolitski ili kemijski proces i kod kojih je obujam kada za obradu veći od 30 m³.
3. Industrija minerala:
- postrojenja za proizvodnju cementnog klinkera u rotacijskim pećima proizvodne sposobnosti preko 500 tona na dan, ili kreča u rotacijskim pećima, proizvodnog kapaciteta preko 50 tona na dan, ili u drugim pećima proizvodnog kapaciteta preko 50 tona na dan,
 - postrojenja za proizvodnju azbesta i proizvoda na bazi azbesta,
 - postrojenja za proizvodnju stakla uključujući staklena vlakna, proizvodnog kapaciteta preko 20 tona na dan,
 - postrojenja za topljenje mineralnih tvari uključujući proizvodnju mineralnih vlakana, s kapacitetom taljenja preko 20 tona na dan,
 - postrojenja za proizvodnju keramičkih proizvoda paljenjem, naročito krovnih crjepova, cigle, vatrostalne opeke, keramičkih pločica, fine keramike ili porculana, proizvodne sposobnosti preko 75 tona na dan, i/ili kapaciteta peći preko 4 m³, te gustoće stvrdnjavanja preko 300 kg/m³ po peći.
4. Kemijska industrija: Proizvodnja u smislu kategorija djelatnosti sadržanih u ovom stavku označava industrijsku proizvodnju putem kemijske prerade tvari ili skupina tvari navedenih u podstavcima (a) do (g):
- (a) kemijska postrojenja za proizvodnju temeljnih organskih kemikalija kao što su:
- i. jednostavni ugljikovodici (linearni ili ciklički, zasićeni ili nezasićeni, alifatski ili aromatični),
 - ii. ugljikovodici koji sadrže kisik, kao što su alkoholi, aldehidi, ketoni, karboksilne kiseline, esteri, acetati, eteri, peroksidi, epoksidne smole,
 - iii. ugljikovodici koji sadrže sumpor,
 - iv. ugljikovodici koji sadrže dušik, kao što su amini, amidi, spojevi dušika, nitro spojevi ili spojevi nitrata, nitrili, cijanati, izocijanati,
 - v. ugljikovodici koji sadrže fosfor,
 - vi. halogeni ugljikovodici,
 - vii. organometalni spojevi,
 - viii. temeljni plastični materijali (polimeri, sintetička vlakna i vlakna na bazi celuloze),
 - ix. sintetske gume,
 - x. boje i pigmenti,
 - xi. agensi koji djeluju na površinu,

- (b) kemijska postrojenja za proizvodnju temeljnih anorganskih kemikalija kao što su:
- plinovi kao što su amonijak, klor ili klorovodik, fluor ili fluorovodik, ugljični oksidi, spojevi sumpora, dušični oksidi, vodik, sumpor-dioksid, fosgen,
 - kiseline kao što su kromna kiselina, fluoridna kiselina, fosfatna kiselina, nitratna kiselina, kloridna kiselina, sulfatna kiselina, oleum, sulfitna kiselina,
 - baze kao što su amonijev hidroksid, kalijev hidroksid, natrijev hidroksid,
 - solii kao što su amonijev klorid, kalijev klorat, kalijev karbonat, natrijev karbonat, perborat, srebrni nitrat,
 - nemetali, metalni oksidi ili drugi anorganski spojevi kao što su kalcijev karbid, silikon, silikonski karbid,
- (c) kemijska postrojenja za proizvodnju umjetnih gnojiva na bazi fosfora, dušika ili kalija (jednostavna ili složena umjetna gnojiva);
- (d) kemijska postrojenja za proizvodnju biocida i temeljnih sredstava za zaštitu bilja;
- (e) postrojenja u kojima se za proizvodnju temeljnih farmaceutskih proizvoda rabi kemijski ili biološki proces;
- (f) kemijska postrojenja za proizvodnju eksploziva;
- (g) kemijska postrojenja u kojima se kemijskom ili biološkom obradom dobivaju bjelančevinasti dodaci hrani, tvari koje izazivaju vrenje i druge bjelančevinaste tvari.
5. Upravljanje otpadom:
- postrojenja za spaljivanje, oporabu, kemijsku obradu ili odlaganje opasnoga otpada,
 - postrojenja za spaljivanje komunalnoga otpada, kapaciteta preko 3 tone na sat,
 - postrojenja za odlaganje neopasnoga otpada, kapaciteta preko 50 tona na dan,
 - odlagališta koja primaju više od 10 tona na dan ili imaju ukupni kapacitet preko 25 000 tona, osim odlagališta inertnoga otpada.
6. Postrojenja za preradu otpadnih voda, kapaciteta preko 150,000 ekvivalenata stanovnika.
7. Industrijska postrojenja za:
- proizvodnju pulpe iz drveta ili sličnih vlaknastih materijala;
 - proizvodnju papira i dasaka, proizvodnog kapaciteta preko 20 tona na dan.

8. (a) Izgradnja pruga za međumjesni željeznički promet i zračnih luka s osnovnom duljinom piste od 2 100 m ili više ⁽¹⁾;
 - (b) izgradnja autocesta i brzih cesta ⁽²⁾;
 - (c) izgradnja nove ceste s četiri ili više voznih traka, ili retrasiranje i/ili proširenje postojeće ceste s dvije ili manje voznih trakova, kako bi se dobilo četiri ili više voznih trakova, tamo gdje bi neprekidna duljina takve nove ceste, ili retrasirana i/ili proširena dionica ceste iznosila 10 km ili više.
 9. (a) riječni putevi i luke za riječni promet koje omogućuju prolaz plovilima iznad 1 350 tona;
 - (b) trgovačke luke, gatovi za utovar i istovar povezani s kopnom i vanjskim lukama (isključujući trajektne gateve) koji mogu primiti plovila iznad 1 350 tona.
 10. Sustavi za odvođenje podzemnih voda ili umjetno ponovno dovođenje podzemnih voda tamo gdje godišnja količina odvedene ili ponovno dovedene podzemne vode iznosi 10 milijuna kubičnih metara ili više.
 11. (a) Radovi na prijenosu vodnih zaliha između riječnih slivova tamo gdje se takvim prijenosom želi spriječiti moguća nestašica vode i gdje je količina prenesene vode veća od 100 milijuna kubičnih metara godišnje;
 - (b) U svim drugim slučajevima, radovi na prijenosu vodnih zaliha između riječnih bazena tamo gdje višegodišnji prosječni protok sliva iz kojega se voda odvodi prelazi 2 000 milijuna kubičnih metara godišnje i gdje je količina prenesene vode veća od 5 % od toga protoka.
- U oba slučaja isključen je prijenos pitke vode cijevima.
12. Vađenje sirove nafte i zemnog plina za gospodarske potrebe, tamo gdje izvađena količina prelazi 500 tona nafte, odnosno 500 000 kubičnih metara plina dnevno.
13. Brane i ostali objekti projektirani za zadržavanje ili trajno skladištenje vode, kada nova ili dodatna količina zadržane ili uskladištene vode prelazi 10 milijuna kubičnih metara.
14. Transport plina, nafte ili kemikalija pomoću cjevovoda promjera većeg od 800 mm i duljine veće od 40 km.
15. Postrojenja za intenzivni uzgoj peradi ili svinja s više od:
 - (a) 40 000 mjesta za perad;
 - (b) 2 000 mjesta za rasplodne svinje (iznad 30 kg); ili
 - (c) 750 mjesta za krmače.
16. Kamenolomi i površinski kopovi ako je površina radilišta veća od 25 hektara, ili vađenje creta ako je površina radilišta veća od 150 hektara.
17. Izgradnja zračnih električnih vodova napona 220 kV ili više, duljine veće od 15 km.
18. Objekti za skladištenje nafte, petrokemijskih ili kemijskih proizvoda, kapaciteta 200 000 ili više tona.
19. Ostale djelatnosti:

⁽¹⁾ Za potrebe ove Konvencije, „zračna luka” znači zračna luka koja je u skladu s definicijom iz Čikaške konvencije kojom se uspostavlja Organizacija međunarodnog civilnog zrakoplovstva (Prilog 14).

⁽²⁾ Za potrebe ove Konvencije, „brza cesta” znači cesta koja je u skladu s definicijom iz Europskog sporazuma o glavnim međunarodnim cestama od 15. studenoga 1975.

- postrojenja za prethodnu obradu (postupci kao što su ispiranje, izbjeljivanje, mercerizacija) ili bojenje vlakna ili tekstila ako je kapacitet obrade veći od 10 tona na dan,
- postrojenja za štavljenje krzna i kože ako je kapacitet veći od 12 tona gotovih proizvoda na dan,
 - (a) klaonice, kapaciteta proizvodnje trupla preko 50 tona na dan;
 - (b) procesi namijenjeni proizvodnji prehrambenih proizvoda iz:
 - i. životinjskih sirovina (osim mlijeka), kapaciteta proizvodnje gotovih proizvoda preko 75 tona na dan;
 - ii. biljnih sirovina, kapaciteta proizvodnje gotovih proizvoda preko 300 tona na dan (prosječna tromjesečna vrijednost);
 - (c) obrada i prerada mlijeka, pri čemu je količina dobivenog mlijeka veća od 200 tona na dan (prosječna godišnja vrijednost);
- postrojenja za uklanjanje ili uporabu životinjskih trupla i životinjskoga otpada, kapaciteta prerade preko 10 tona na dan,
- postrojenja za površinsku obradu tvari, predmeta i proizvoda u kojima se koriste organska otapala, osobito kod apretiranja, tiskanja, premazivanja, odmašćivanja, vodonepropusne obrade materijala, kalibriranja, bojenja, čišćenja ili impregniranja, kapaciteta potrošnje preko 150 kg na sat ili preko 200 tona na godinu,
- postrojenja za proizvodnju ugljika (tvrdo pečenog ugljena) ili elektrografita pomoću spaljivanja ili grafitizacije.

20. Svaka djelatnost koja je izvan opsega stavaka 1.-19. ovoga dodatka kod koje je u skladu s domaćim zakonodavstvom osigurano sudjelovanje javnosti u okviru postupka procjene utjecaja na okoliš.

21. Odredba članka 6. stavka 1(a), ove Konvencije ne odnosi se ni na koji od gore navedenih projekata koji se provode isključivo ili pretežito u svrhu ispitivanja, razvoja i provjere novih metoda ili proizvoda tijekom manje od dvije godine, osim ukoliko bi oni mogli izazvati značajne nepovoljne učinke za okoliš i zdravlje.

22. Svaka promjena ili proširenje djelatnosti navedenih u ovom dodatku, koja sama po sebi udovoljava mjerilima/donjim graničnim vrijednostima utvrđenima u ovom dodatku, podliježe članku 6. stavka 1(a), ove Konvencije. Svaka druga promjena ili proširenje djelatnosti podliježe članku 6. stavku 1(b), ove Konvencije.

DODATAK II.

ARBITRAŽA

1. U slučaju upućivanja spora na arbitražu u skladu s člankom 16. stavkom 2. ove Konvencije, stranka ili stranke trebaju obavijestiti tajništvo o predmetu arbitraže i posebno navesti članke iz ove Konvencije o tumačenju ili primjeni kojih se radi. Tajništvo je zaprimljenu informaciju dužno proslijediti svim strankama Konvencije.
2. Arbitražni će se sud sastojati od tri člana. Stranka ili stranke tužitelji i druga stranka ili stranke u sporu imenovat će po jednoga arbitražnog suca, a dva tako imenovana arbitražna suca će zajedničkim dogovorom imenovati trećega arbitražnog suca koji će biti predsjednik arbitražnoga suda. Ovaj potonji ne smije biti iste nacionalnosti kao bilo koja od stranki u sporu, ni imati svoje uobičajeno mjesto prebivališta na području bilo koje od tih stranaka, ni biti zaposlen od bilo koje od njih, niti se ranije smio baviti predmetnim slučajem u bilo kojem drugom svojstvu.
3. Ukoliko se u roku od dva mjeseca od imenovanja drugoga arbitražnog suca ne odredi predsjednik arbitražnoga suda, izvršni će tajnik Gospodarskog povjerenstva za Europu, na zahtjev bilo koje stranke u sporu, odrediti predsjednika u roku sljedeća dva mjeseca.
4. Ako jedna od stranki u sporu ne imenuje arbitražnog suca u roku od dva mjeseca od primitka zahtjeva, druga stranka može o tome obavijestiti izvršnog tajnika Gospodarskog povjerenstva za Europu, koji će odrediti predsjednika arbitražnoga suda u roku sljedeća dva mjeseca. Nakon određenja, predsjednik arbitražnoga suda dužan je od stranke koja nije imenovala arbitražnog suca zatražiti da to učini u roku od dva mjeseca. Ukoliko ova u danom razdoblju to ne učini, predsjednik će o tome obavijestiti izvršnog tajnika Gospodarskog povjerenstva za Europu, koji će obaviti predmetno imenovanje u roku daljnja dva mjeseca.
5. Arbitražni će sud svoju odluku donijeti u skladu s međunarodnim pravom i odredbama ove Konvencije.
6. Svaki arbitražni sud utemeljen prema odredbama utvrđenima u ovom dodatku donosi svoja vlastita pravila postupka.
7. Odluke arbitražnoga suda, i o postupku i o predmetu, donose se većinom glasova njegovih članova.
8. Sud može primjenjivati sve prikladne mjere za utvrđivanje činjenica.
9. Stranke u sporu dužne su omogućiti rad arbitražnom sudu te posebno, koristeći sva raspoloživa sredstva:
 - (a) dostaviti sve bitne dokumente, sredstva i informacije;
 - (b) omogućiti sudu, ako je potrebno, pozivanje svjedoka ili vještaka i uzimanje njihovih izjava.
10. Stranke i arbitražni suci dužni su štititi povjerljivost svake informacije koju dobiju u povjerenju za vrijeme postupka arbitražnog suda.
11. Arbitražni sud može, na zahtjev bilo koje od stranaka, preporučiti privremene mjere zaštite.
12. Ukoliko se jedna od stranki u sporu ne pojavi pred arbitražnim sudom ili propusti braniti svoj slučaj, druga stranka može od suda zatražiti nastavak postupka i donošenje konačne odluke. Odsutnost jedne stranke ili propust jedne stranke da brani svoj slučaj neće predstavljati prepreku za nastavak postupka.
13. Arbitražni sud može saslušati i odlučivati o protuzahtjevima koji proiziđu izravno iz predmeta spora.

14. Ukoliko arbitražni sud ne odluči drugačije zbog posebnih okolnosti slučaja, troškove suda, uključujući naknadu njegovim članovima, snosit će stranke u sporu u jednakom omjeru. Sud će voditi očevidnik svojih troškova i o tome strankama dostavljati konačno izvješće.

15. Svaka stranka ove Konvencije koja ima pravni interes glede predmeta spora i na koju se može odonositi učinak odluke u sporu, može se umiješati u spor uz suglasnost suda.

16. Arbitražni sud će donijeti svoju odluku u roku od pet mjeseci od datuma svoga utemeljenja, ukoliko ne bude smatrao potrebnim produžiti rok za neko razdoblje, koje ne smije biti dulje od pet mjeseci.

17. Odluka arbitražnog suda mora biti popraćena obrazloženjem. Ona će biti konačna i obvezujuća za sve stranke u sporu.

Odluku će arbitražni sud dostaviti strankama u sporu i tajništvu. Tajništvo će zaprimljenu informaciju proslijediti svim strankama Konvencije.

18. Svaki spor koji može nastati između stranaka, a odnosi se na tumačenje ili izvršenje odluke, bilo koja stranka može pokrenuti pred arbitražnim sudom koji je odluku donio ili, ako to nije moguće, nekim drugim sudom utemeljenim u tu svrhu na isti način kao i prvi.
